

RESPEKT!

#barnehagekonferansen2017

Kvila sine kår

respekt i møte med dei sovande småbarna

Bente Ulla,
Høgskolen i Østfold,
avdeling for Lærerutdanning

Foredraget inviterer til å å dvele ved søvnens rom og rom for søvn i barnehagen. Det byggjer på eit forskingsprosjekt om småbarna sin søvn, som vert presentert i artikkelen:

Reconceptualising Sleep: Relational Principles Inside/Outside of the Pram
(Ulla, 2017b).

Prosjektet er har blitt skapt i etterskot av doktorgradsarbeidet:

Arrangement av kropp, kraft og kunnskap;

Ein studie av profesjonsutøvinga til barnehagelæraren (Ulla, 2015)

Respekt

ETYMOLOGI: avledet av *respicere* **se tilbake**

Respicere...

Reflektere...

Re-søke... (*research*)

Korleis kan eg **SJÅ TILBAKE**
...undersøkje, utforske og utvide
kvila sine kår i barnehagen?

Sleeping Child, Bernardo Strozzi, frå tidlig 1600-t

..vi har ei rik historie å sjå tilbake på:

«Madame de Pastoret åpnet på starten av 1800-tallet et asyl (*asile*).

[...]

Av tegninger kan man se at barna ble lagt i krybber, derav navnet barnekrybber –*creches* –for de minste». (Balke, 1995, s.19)

Portrait de madame Pastoret
Av Jacques-Louis David, 1792

Respekt i *Barnehagelova § 1*

*...barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier [...] som **respekt for menneskeverdet** [...] likeverd og solidaritet, verdier [...] som er forankret i menneskerettighetene.*

Barnehageloven (2005)

Om eg ser søvn som del av barnehagens innhald, og ikkje en pause dette, så fordrar det:

Respekt for menneskeverdet gjeld både når du er i verda som vaken, og når du er i verda som sovande

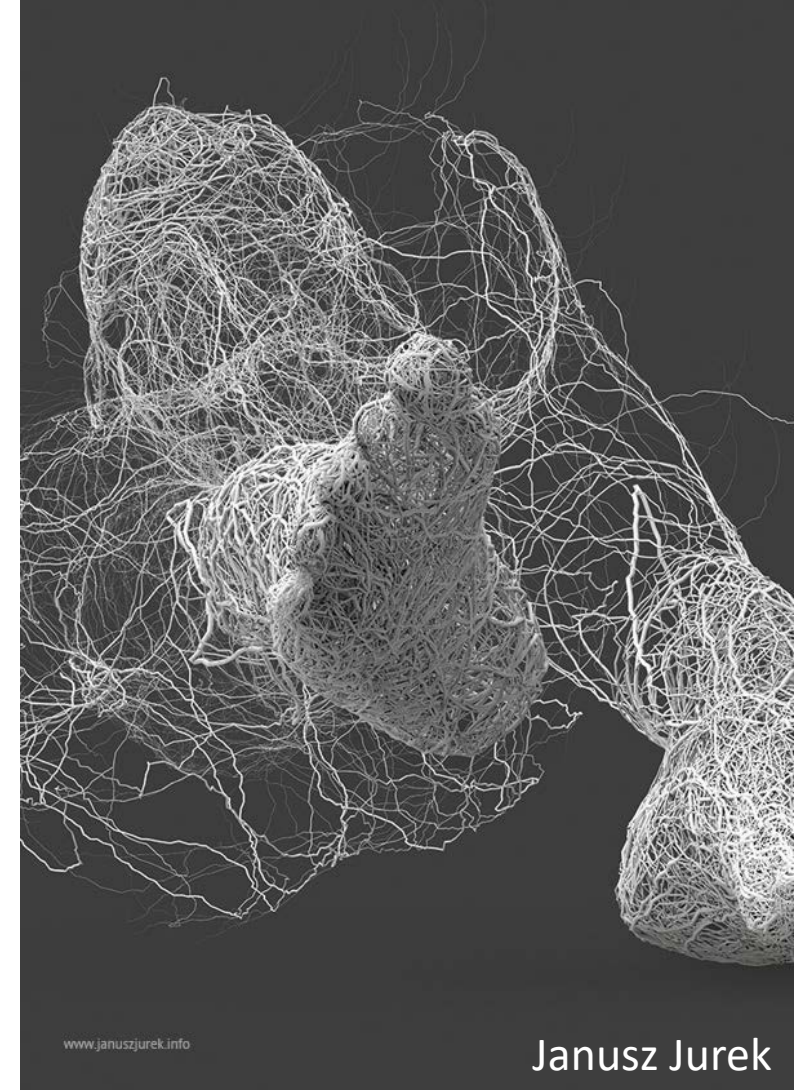
Respekt for menneskeverdet gjeld både når tempoet er høgt, og når tempoet er lågt

Respekt for menneskeverdet gjeld både når augene er opne, og når augene er lukka

Kroppen er ikkje på pause under søvnen

**Tek utgangspunkt i menneskets
sansende eksistens og
en kroppslig væren i verden**

VI *HAR* IKKJE EIN KROPP SOM SKAL KVILE.
VI ER EIN KVILANDE KROPP.

Både voksne og barn må i løpet av døgnet legge seg ned, la pusten gå inn i djupare andedrag og la augelokka skugge for lyset.

Dei yngste barna har ei søvnrytme som skil seg frå dei som let natta utgjere søvnens sone. Dei søv både i ei og to rundar på dagtid.

Når over 80% av eitt og toåringane no er i barnehagen på dagtid i Noreg, betyr det at søvn utgjer eit stor del av kvardagslivet i barnehagen.

Pressmeddelande

2017-10-02

[Nobelforsamlingen vid Karolinska Institutet](#) har idag beslutat att

Nobelpriset i fysiologi eller medicin år 2017

skall delas lika mellan

Jeffrey C. Hall, Michael Rosbash och Michael W. Young

för deras upptäckter av molekylära mekanismer som styr cirkadisk rytm

Sammanfattning

Livet på jorden är anpassat efter vår planets rotation. Att levande organismer har en biologisk klocka som kan förutsäga och anpassa deras biologi till dygnets regelbundna växlingar har sedan länge varit känt, men hur fungerar ett sådant urverk? Jeffrey C. Hall, Michael Rosbash och Michael W. Young lyckades lyfta på locket till cellernas inre klocka och kunde visa hur den fungerade. Deras upptäckter förklarar hur växter, djur och människor optimerar sin fysiologi så att den är väl förberedd inför dygnets olika faser.

Årets Nobelpristagare började med att studera en gen som krävdes för bananflugans normala dygnsrytm. De visade att genen kodade för ett protein som anrikades under natten men bröts ned till låga nivåer under dagen. De identifierade ytterligare proteiner och kunde beskriva ett självreglerande urverk i våra celler. Klockan har sedan visat sig fungera enligt samma princip i andra flercelliga organismer, inklusive i människa.

Nobelpriset i fysiologi eller medicin, 2017

Caught napping: snoozing jellyfish prove a brain isn't necessary for sleep

Scientists made the discovery by observing the primitive jellyfish *Cassiopea*, which has no central nervous system

Videos of the jellyfish taken over 24 hours showed that they pulsed less frequently at night, but they could be “woken up” by dropping a little food into the tanks where they were kept.

i The researchers also found that the jellyfish slowed down during the day if they were 'kept awake' at night.
Photograph: Handout/Reuters

Kva skjer om vi rettar blikket mot oss sjølve...
og spør: *kven blir eg når eg søv?*

Søvnen slumrar seg inn i lyden. Forskyv den forsiktig og spør

dempa om å tre over terskelen

inn

mot draumen

Eg sovnar og gjer eit byks bak augeloket

Kva vil det seie
å sove
på barnehagevis?

Oslo, ca 1910

Fredrikstad, 2010

Fredrikstad, 2010

Ikkje sjølvsagt: *Kven som søv, når vi søv, korleis vi søv....*

Sarpsborg, 2015

Oslo, 2015

Cuba, 2017

Vedran og vognene

Convention on the Rights of the Child, positions sleep as the right to rest:

Rest: The right to rest requires that children are afforded sufficient respite from work, education or exertion of any kind to ensure their optimum health and wellbeing. It also requires that they are provided with the opportunity for adequate sleep. In fulfilling the right to both respite from activity and adequate sleep, regard must be afforded to children's evolving capacities and their developmental needs.

(United Nations, 2013: Article 31, Paragraph 1)

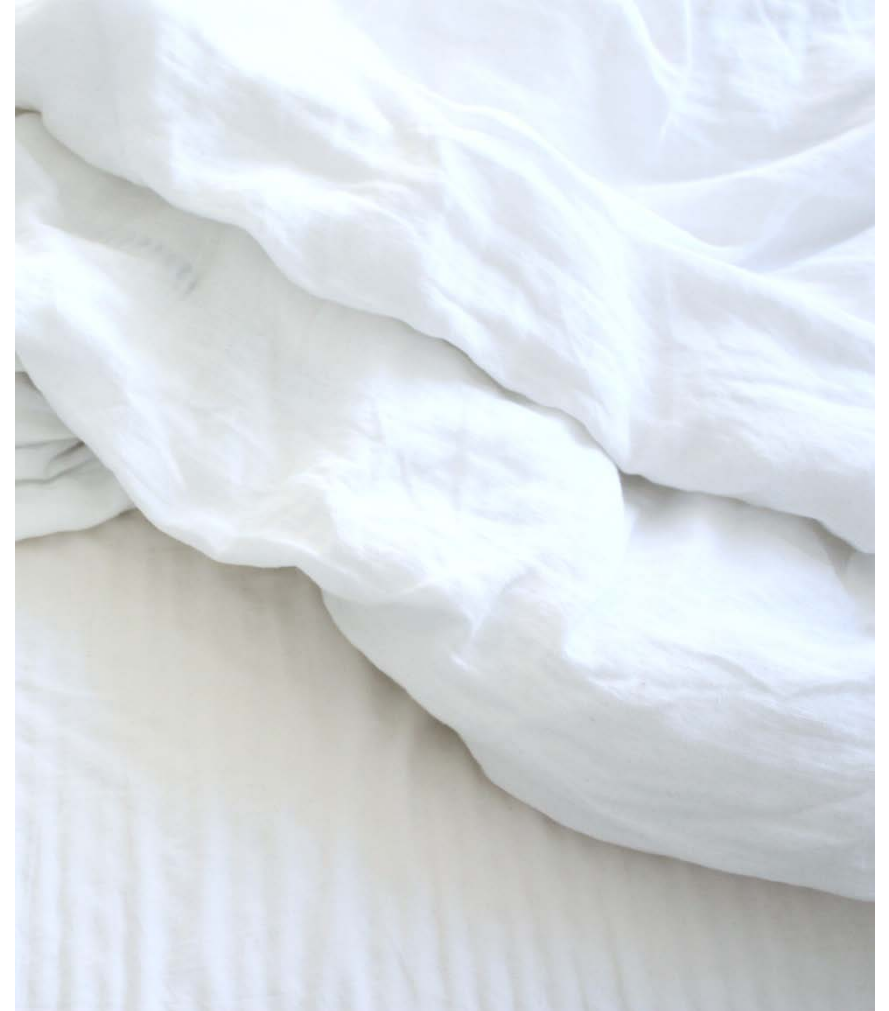
Kvile: Retten til å kvile krev at barn har tilbod om å trekkje seg tilbake frå arbeid, utdanning eller påkjenningar av noko slag, for å sikre optimal helse og velvære. Det krev også at dei vert gitt muligheit for tilstrekkeleg søvn. For å oppfylle denne retten til både pusterom frå aktivitetar og tilstrekkeleg søvn, må det visast omsyn til barna sin kapasitet og behov (mi omsetting)

Livsmestring og helse:

Barnehagen skal være et trygt og utfordrende sted der barna kan prøve ut ulike sider ved samspill, fellesskap og vennskap. Barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser. **Barna skal ha mulighet til ro, hvile og avslapping i løpet av barnehagedagen.**

Barnehagen skal være en arena for daglig fysisk aktivitet og fremme barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling.

Kunnskapsdepartementet (2017)

Oppslag 1: oppmuntrer

Oppslag 2: advarer

**Å praktisere og ta avgjersler rundt søvn og kvile i kvardagen;
*Skjønnsutøvelse***

En god lur handler om at vågne på en god måte. Det kan være svært, hvis lurens rytme støder mod husets rytme.

Det er en af de ting, pædagogerne Lea Folkmar og Louise Møllegaard fra Martha Hjemmets vuggestue fik øje på, da de afprøvede pointer fra Sofia Grunditz' forskning i middagslur.

(Wettendorff, 2015, s.10)

Fellesskapet:

vi som sovner og vi som vaknar

Frå tida mi i barnehagen, så kjenner eg att lyden av sovetid. Lyden av negler som skrapar mot vogn-kalesja og signaliserer at sovetida er over. Når eg besøker barnehagar, kan eg kjenne att synet av vogner som sakte begynner å gyngje fram og tilbake, og foreslår ei kollektiv vakne-opp-tid...

Rada av vogner deler opp dei sovande, og samstundes ikkje...dei har forbindingar av fellesskap

(Ulla, 2017b, mi omsetting)

«Det er viktig å samarbeide med personalet i barnehagen når barnet skal slutte å sove på dagtid. I barnehagen vil barnet som ikke lengre sover, få mer tid til å leke, lære og være sosial sammen med de andre barna på avdelingen»

...utdrag frå kommunal plan om sovestund i barnehagen

Men er ikke barnet både lekende, lærende og sosial når det sover?

Barn er hverken skrudd av eller plassert på en ladestasjon når søvnen skaper sin form i vogna. Bak øynene leker drømmen, og inntrykk sorteres som del av pågående læringsprosesser.

Søvnen er også sosial. Barna sover ikke alene i barnehagen, derimot har søvnen en kollektiv form. Sovetid og sovested deles, og er større enn det enkelte barnet. Relasjoner går på tvers, og er mer enn det som foregår bak det enkelte barns øyelokk.

Det sovende barnet er i relasjon med vinden som stryker forbi og med fjæren som beveger hele vogna når føttene flyttes.

(Ulla, 2017b)

«hvor lenge sov han i dag?»

Forklaringer på hvorfor notering av sovetider blir nødvendig:

A: [...] Fordi noen foreldre ønsker at de skal vekkes etter en time, to timer, og så videre. Så det står da, og så skriver vi også hvis noen ikke har sovet. Hvis de ikke har fått sovet i det hele tatt.

B: Og det her er jo veldig viktige verktøy for oss. I hverdagen.

A: ja ja. For å holde oversikten. Og foreldrene spør: «ja, har mitt barn sovet i dag?», eller «hvor lenge sov han i dag?»

Personalet viser dei til eit samansett resonnement når behovet skal kalkulerast, og tilpassar handlingane etter

- barnet sine uttrykk der og då,
- erfaringane over tid og
- dialogen med foreldra.

Samarbeidet med foreldra vert tydeleg markert. Personalet er opne for at **rytma i heimen skal vevast saman med barna si soverytme i barnehagen.**

Gjennom lister held dei oversikt over tidsstrekket på søvnen, og i tillegg inneheld dei notatar over planlagt sovetid.

...poke-praksis...

*Søvn...
som ei prisme på samtida
(Williams, 2011)*

[Det vil]...stadig være nye (og gamle) etiske dilemmaer og utfordringer i det praktiske liv som ingen fastlagte retningslinjer er ment eller i stand til å gi utfyllende svar på. Til det er livet for mangfoldig. Samfunnet endres kontinuerlig, og det vil stadig dukke opp nye etiske problemstillinger, gjerne som følge av ny teknologi, nye samfunnsstrukturer og nye tankesett

(Pettersen og Simonsen, 2010, s. 7)

Dual Mode HD WiFi kamera med 2,4 display som gjør ditt nettbrett eller din smarttelefon om til en perfekt babycall. Du kan se hva som skjer i hjemmet uansett hvor du befinner deg, så lenge du er koblet til et nettverk. Du kan zoome bildet enkelt via en skytjeneste som kalles Hubble App. Med infrarødt nattlys og toveiskommunikasjon ser du hva som skjer og du kan snakke med barnet ditt.

Ninja Snowflakes

by Gry Ulstein

They say every face you see in your dreams is a face you've seen while awake. Even if you were not aware of it at the time, your brain has taken a snapshot of some face in your everyday landscape and saved it [...]

[...] It is mindboggling to me that all these people may drift into my subconscious like ninja snowflakes and merge with my dreams in such a way that I'm convinced I've invented their faces, their voices, their clothes.[...]

[...]Isn't it absolutely tantalizing that other people may have *your* face pop up in their dream or nightmare one night, thinking that they invented you [...]

Janusz Jurek

Respekt er aktivert i møte med både

-den kvilande og den kavande kroppen

-den snorkande og snakkande munnen

-dei opne og dei lukka augene

Søvnens lekkasje, Beate Grimsrud

Referanser:

Balke, E. (1995). *Småbarnspedagogikkens historie. Forbilder for vår tids barnehager*. Oslo: Universitetsforlaget.

Barnehageloven (2005). *Lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager*.

Grimsrud, B. (2007). *Søvnens lekkasje*. Oslo: Cappelen.

Grunditz, S. (2015). *Hvilestunden – så mye mer enn vi tror*. *Vetuva*. Utdanningsdirektoratet.

Hustvedt, S. (2016). *Sleeping/Not sleeping*. I Arrhenius, S., Curman, S., Larsson, C., Kiessling, B. (red.). *Insomnia: sleeplessness as a cultural symptom*. Stockholm: Art And Theory Publishing

Kunnskapsdepartementet (2017). *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Oslo: KD.

Pettersen, KS. & Simonsen, E. (2010). *Anerkjennelse og profesjon*. Oslo: Cappelen Akademiske Forlag.

Ulla, B. (2017a). *Sov så godt*. Gjesteblogg, Barnehageforum.no

Ulla, B. (2017b [publiseres desember 2017]). *Reconceptualising Sleep: Relational Principles Inside/Outside of the Pram*.

Ulla, B. (2015). *Arrangement av kropp, kraft og kunnskap; Ein studie av profesjonsutøvinga til barnehagelæraren* [doktoravhandling]. Det utdanningsvitenskaplige fakultet, Universitetet i Oslo.

United Nations (2013). *General comment no. 17: On the right of the child to rest, leisure, play, recreational activities, cultural life and the arts (Article 31)*. *Convention on the Rights of the Child*.

Wettendorff, R. (2015). *Lyt til lurens musik*. *Bakspejlet*. Danmarks Evalueringsinstitut.

Williams, SJ. (2011). *The politics of sleep. Governing (un)consciousness in the late modern age*. London: Palgrave Macmillan.

Nettkilder/bilete:

<http://www.dangstons.no/babymonitorer/28731-motorola-babymonitor-mbp662-connect.html>

<https://www.theguardian.com/science/2017/sep/21/caught-napping-snoozing-jellyfish-prove-a-brain-isnt-necessary-for-sleep>

<http://barnehage.no/helse/2015/08/sover-i-mugne-barnevogner/>

<http://barnehage.no/helse/2015/01/sunt-a-sove-ute/>

<https://www.utdanningsnytt.no/forste-steg/artikler/2017/oktober/25-barnehagebarn-pa-45-kvadratmeter/>

http://oslobilder.no/OMU/OB.Y4306?query=barnekrybbe&count=21&search_context=1&pos=1

<http://www.januszjurek.info/offer/>

